

# Ο Ιωάννης Μεταξάς και η άλωση των Ιωαννίνων

Ιωάννα Φωκά-Μεταξά, 8 Ιανουάριος 2017

## Ο Ιωάννης Μεταξάς και η άλωση των Ιωαννίνων



Εκς. 87  
Ο ΕΞΑΤ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΠΑΡΑΜΕΙΝ ΤΑ ΒΙΑΣΙΝΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΙΚΗΤΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ ΤΗΝ 21ην ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1913.

1) Ο Δουκισσαγιός σερβιστός Κωνσταντίνος, 2) Ο Εξάτ Βασίλευς, 3) Ο Δουκισσός και Μαζιζιόν Βιλέτς, 4) Ο πρίγκιπ Γκαίριος (Αυστρίας), 5) Ο πρίγκιπ Αντόνιος, 6) Ο πρίγκιπ Χριστόφορος, 7) Ο πρίγκιπ Αλεξάνδρος, 8) Ο πρίγκιπ Σερβός, 9) Ο Μίρτσες Μοχτιτσόβιτς (ο ενταξίος της αυτοκρατορίας του Μαζιζιόν), 10) Ο επιτελείου Δούσμανης, 11) Καλλίνος, 12) Μεταξάς, 13) Πάροχος τούρκος, 14) Ο αρχηγός των Αγίων Ιωαννίνων.

Επίσημος / Στοι. Χρονόμ. / Ομάς Σερβιστός, Σκότ Βίλκιν / Αθήνα / Αθήνα, Τ. Νο22 Σούβ. / Αύστ 29 - Αθήνα / Πύλον-τροπή αλάτ 6 μέρη / Ομάς Σερβιστός, από τον Νότον.

Καλλιγράφος: Σ. Χρονόμ.

Έγχρωμη λιθογραφία, σε σκόλο γραμμάτ. Ίσως. 45x64,5 εκ. / 49,5x68,5 εκ. / Σελήνη ΗΕΒΕ, αρ. 495/79.

ΕΠΙΤΟΚΗ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ  
ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ 1912 - 1913  
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΑΪΚΗ ΕΚΚΟΤΡΟΦΙΑ  
ΤΟΜΟΣ Α'  
ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ

Το 1912 ο Ιωάννης Μεταξάς με την ιδιότητα του συμβούλου επί των στρατιωτικών θεμάτων από το 1910, συνοδεύει τον Ελευθέριο Βενιζέλο στην /Συνδιάσκεψη του Λονδίνου. Στο διάστημα αυτό αλληλογραφεί με την σύζυγό του Λέλα που βρίσκεται στην Αθήνα ετοιμόγεννη στο δεύτερο παιδί τους. Στις 7 Δεκεμβρίου θα γεννηθεί η δεύτερη κόρη τους, όμως ο Μεταξάς δεν θα είναι παρών εκείνη την ώρα. Ούτε αργότερα γιατί στις 3 Ιανουαρίου θα λάβει στο Λονδίνο τηλεγράφημα από τον Δούσμανη, Αρχηγό του Επιτελείου που θα του ζητάει να μεταβή επείγοντως χωρίς να περάσει από την Αθήνα κατευθείαν στο μέτωπο της Ηπείρου. Το τηλεγράφημα που λαμβάνει έχει το εξής κείμενο:

«Αναχωρούμεν Ηπειρον, επομένως αναχωρήσατε εκ Λονδίνου αμέσως προς συνάντησιν ημών, λαμβάνοντες μέτρα όπως αναγκαιούσαι αποσκευαί εκστρατείας, αποστελλόμεναι εξ Αθηνών, σας συναντήσωσι καθ'οδόν». Δούσμανης

Πρόκειται για την τελική απόφαση της κυβερνήσεως να συνδράμει ο Διάδοχος Κωνσταντίνος με το επιτελείο και τις μονάδες στρατού στην μάχη της Ηπείρου και την κατάληψη των Ιωαννίνων, που τρεις μήνες τώρα ανεπιτυχώς προσπαθεί ο Στρατηγός Σαπουντζάκης.



Χάνι Εμιν Αγά. Το επιτελείο διακρίνεται από αριστερά οι: λοχαγός Κ. Πάλλης, λοχαγός Ι. Μεταξάς, ήκρχος Στ. Σταϊκός, αντισυναγματάρχης Β. Δούσμανης και ο λοχαγός Ξ. Στρατηγός.



1912. ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΛΟΝΔΙΝΟΥ  
Καθήμενοι: Γ. Σπύρ, Στ. Σαυωλίδης, Π. Δαυλός  
Ορθοί: Ν. Πάλλης, Π. Μεταξάς, Ξ. Μεταξάς, Γ. Χαριστίης, Κ. Δαυλός, Γ. Παπαός

Ο Μεταξάς φτάνει τελικά μέσω Μπριντζι και Κερκύρας στην Φιλιππιάδα στις 16 Ιανουαρίου 1913, όπου ο στρατός τους υποδέχεται ως Μεσσίας, όπως σημειώνει.  
«Η θέσις θα αλωθή βραδέως και βήμα προς βήμα ...Τι υπέφερον ο στρατός μας στην Ηπειρον δεν περιγράφεται. Αλλά και τι ηρωισμό έδειξεν! ... Τα Γιάννινα θα τα πάρωμεν αλλά θέλωμεν καιρόν. Πριν από εμάς εβιάσθησαν πολύ, και δεν μελέτησαν-διόλου την επιχείρησιν. Πολλά γνώμαι και σχέδια, αλλά όλα ήσαν γενικά. Κανένα δεν εξήταζε τας λεπτομερείας και αι λεπτομέρειαι είναι σχεδόν το παν. Ωστε ευρήκαμεν πολλά σχέδια, καμμίαν φροντίδα, ούτε για πυρομαχικά, ούτε δι' εργαλεία μηχανικού, ούτε δια τροφήν, ούτε δια νομήν, ούτε δια μέσα μεταφοράς, ούτε δια κατασκήνωσιν των ανδρών, ούτε...ούτε...

Το σπουδαίον δεν είναι το σχέδιον αλλά η επιμέλεια και η μεθοδικότητα της εκτέλεσης . Και το χειρότερον σχέδιον δύναται να επιτύχη λαμπρά, αρκεί να εκτελεσθή με επιμονήν και επιμέλειαν εις όλας του τας λεπτομερείας. Εγώ επήγα σχεδόν παντού δια να ιδώ ότι έπρεπε, με τα μάτια μου. Εις το πυροβλικόν, εις τας προφυλακάς, εις το δεξιόν-όπου επροχωρήσαμεν σχεδόν έως τα χαρακώματα του εχθρού, προφυλαγμένος πάντοτε, και εσπούδασα καλά όλην την κατάστασιν και έπειτα αρχίσαμεν όλα μεθοδικώς. Αλλά ένεκα της αταξίας που επεκράτει, χρειάζεται αι πλέον καιρός και δυστυχώς αίμα.

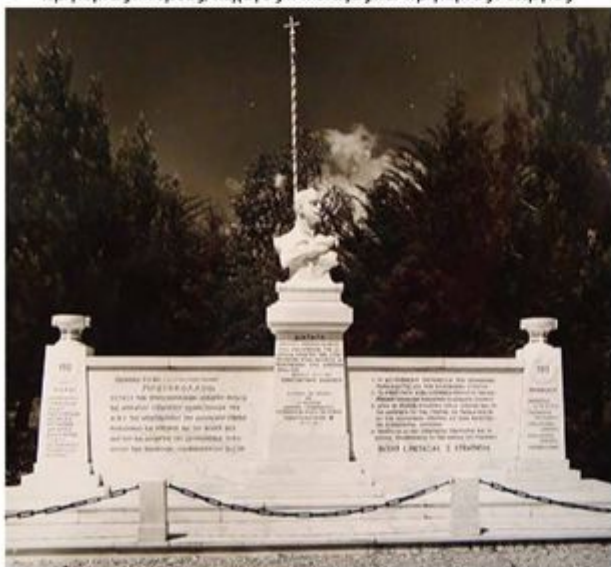
.....  
Τα Γιάννινα όμως θα τα πάρωμεν! Εκτός εάν συμπίσει εν τω μεταξύ η ειρήνη.  
Προχθές έκαμα αναγνώρισιν του εχθρού εις το αριστερόν μας. Κακοτοπιές και λάσπες έδαφος φοβερό. Τώρα έχω πλήρη ιδέαν του συνόλου. Τον εχθρό τον έχομε ζαλίσει . Αφινιδίως την νύκτα εις την 1 ώραν του κάνομεν τρομερό κανονίδι και έπειτα παύομεν. Μετά 5-6 ώρες αρχίζομεν πάλι. Την ημέρα



Χάνι Εμίν Αγά. Ο αρχιστράτηγος Κωνσταντίνος με επιτελείς στη κεντρική είσοδο. Διακρίνονται από αριστερά οι: Π. Καραπάνος διευθυντής επί των αυτοκινήτων του επιτελείου και οδηγός του διαδόχου, Λοχαγός Ι. Μεταξάς, διάδοχος Κωνσταντίνος, αντισυνταγματάρχης Β. Δούσμανης, λοχαγός Παπακωνσταντίνος και ο υποστράτηγος Π. Δαγκλής.



Χάνι Εμίν Αγά. Από αριστερά: πρίγκιπας Αλέξανδρος, υποστράτηγος Δαγκλής, άγνωστος, αρχιστράτηγος Κωνσταντίνος, υποστράτηγος Αλ. Σούτζος, πρίγκιπας Χριστόφορος, αντισυνταγματάρχης Β. Δούσμανης, πρίγκιπας Ανδρέας, λοχαγός Ι. Μεταξάς και πρίγκιπας Γεώργιος.



Πρωτόκολλο Παραδόσεως - Παραλαβής των Ιωαννίνων υπογεγραμμένο από Ξενοφώντα Στρατηγό και τον Ιωάννη Μεταξά

του στέλνομε αεροπλάνα και του βρέχουν οβίδας. Αυτά όλα είναι δευτερεύοντα . Διότι το πρωτεύον είναι η έφοδος, η οποία θα γίνη εις μία στιγμήν που κανείς δεν θα γνωρίζει. Τώρα την προετοιμάζομεν βραδέως με υπομονήν και επιμονήν, δια να είναι κτύπημα τελειωτικόν. Αλλά θα περάσει καιρός ακόμα... Εδώ εξακολουθεί ο βραδύς αδιάκοπος αγών. Τώρα πλησιάζομεν το πυροβολικόν μας. Σκάβομεν δρόμους μέσα στους βράχους. Είναι μία πάλη βραδεία, αγρία, όμοια με τους πολέμους των αγρίων. Ότι θα υπερισχύσωμεν εις το τέλος είμαι βέβαιοι. Αλλά πότε;;

Είναι πολιορκία που εκράτησαν χρόνια... Εις τας πολιορκίας δεν υπάρχουν εμπνεύσεις όπως εις τον πόλεμον του πεδίου. Όστε το σχέδιον μίας πολιορκίας είναι απλούν, μόνο η εκτέλεσις είναι δύσκολος, πολύ δύσκολος... Αύριον έρχεται ο Βενιζέλος. Διατί άραγε; Φαντάζομαι τι θα μας βρίζουν για την αργοπορίαν μας - δια να κουβαληθή εδώ ο Βενιζέλος ... Εγώ έχω ήσυχη την συνείδησιν μου. Έγινε ότι ήτο δυνατόν, και θα νικήσωμεν άλλα θέλομεν χρόνον. Εάν οι άλλοι μπορούν να το κάνουν ταχύτερα ας έλθουν να διευθύνουν ... Εγώ είμαι βέβαιοι για το έργον μου ότι είναι το καλύτερον . Αλλά ευχαρίστως παραχωρώ την θέσιν μου εις όποιον υπόσχεται να το κάμουν ταχύτερα ...

Πότε θα τελειώσει αυτή η ιστορία : από ημάς εξαρτάται. Αλλά εγώ ομολογώ , δεν εννοώ να παίξω τυχερό παιγνίδι τα Γιάννενα-κορώνα γράμματα. Εννοώ να τα πάρω ασφαλώς. Ελπίζω όμως εντός του Φεβρουαρίου να τελειώσωμε.

..... Δια την δόξαν που μου γράφεις δεν δίδω πεντάραν τσακισμένη. Αλλά είναι ύψιστη εθνική ανάγκη να πάρωμεν τα Γιάννενα και θα τα πάρω».

### Φιλιππιάς 19 Φεβρουαρίου 1913

Αυτήν την στιγμήν 8.30 πρωί, αναχωρούμεν με τον Διάδοχον δια την μάχην. Σήμερον αρχίζει την μάχην το πυροβολικόν αύριο είναι η γενική επίθεσις. Δεν ήτο δυνατόν να φύγω από εδώ χωρίς να στείλω εις εσένα και τα παιδιά μας χίλια φιλιά, χρυσή μου αγαπημένη μου.

Η μάχη ήρχισε από το πρωί της 19<sup>ης</sup>. Όλην την 19<sup>η</sup> και την νύκτα προς την 20<sup>ην</sup> εξηκολούθησεν ένα τρομερός κανονιοβολισμός. Έπεσαν απάνω στο Μπιζάνι 25 .000 οβίδες. Την 20<sup>ην</sup> το πρωί έγινε η Γενική Επίθεσις. Την 20<sup>ην</sup> το βράδυ, ήμεθα κύριοι του εχθρού. Το πρωί της 21<sup>ης</sup> έφθασαν δύο απεσταλμένοι του Εσσάτ, αναγγέλοντες ότι παραδίδεται άνευ όρων. Το μεσημέρι της 21<sup>ης</sup> ήμουν με τον Φώντα ( Ξενοφώντα Στρατηγό) εις τα Ιωάννινα, και υπεγράψαμεν με τους Τούρκους το πρωτόκολλον της παραδόσεως των. Το πρωτόκολλον ήτο σκληρόν. Η παράδοσις έγινε Άνευ Όρων.

Ωμίλησα πολύ ώραν και με τον Εσσάτ Πασσά και με τον Βεχίπ βέη. Είναι ευγενέστατοι άνθρωποι , ευρωπαϊκώς μορφωμένοι. Την 21<sup>η</sup> το βράδυ ήμουν πίσω εις εις Εμίν Αγά.



Ξενοφώντα Στρατηγό εκ μέρους του Διαδόχου Κωνσταντίνου και του Εσάτ Πασσά εκ μέρους των Τούρκων...

Το επόμενο γράμμα προς την σύζυγόν του είναι στις 25 Φεβρουαρίου αφού πλέον έχει τελειώσει η μάχη και έχει μπει η υπογραφή του Ιωάννη Μεταξά στο σύμφωνο παράδοσης των Ιωαννίνων από τον ίδιο και τον



Όπως είχε υποσχεθεί επανειλημμένα στο εαυτόν του ο Ιωάννης Μεταξάς τα Ιωάννινα τα πήρε. Μία ακόμα πράξη της ζωής του που φανερώνει το συναισθηματικό δέσιμο του με αυτήν την μάχη και όλη την αγωνία που δοκίμασε κατά την ετοιμασία της ήταν ότι μόλις γύρισε στην Αθήνα περί το τέλος Μαρτίου, συνάντησε για πρώτη φορά το μωρό που είχε φέρει στον κόσμο η αγαπημένη του Λέλα στις 7 Δεκεμβρίου. Το όνομα που της εδόθηκε τότε τιμώντας την νίκη ήταν Ιωάννα ( επεκράτησε το χαϊδευτικό Νανά) Κάθε 7<sup>η</sup> Ιανουαρίου ο Ιωάννης Μεταξάς εόρταζε μαζί του την κόρη του Ιωάννα Νανά...

Η Ιωάννα- Νανά στον πόλεμο αν και μητέρα δύο νηπίων κατετάγη στο σώμα του Ερυθρού Σταυρού ως οδηγός τραυματιοφορέας πολιτών, στην πόλη των Αθηνών αφού πρώτα εκπαιδεύτηκε να οδηγεί τα ειδικά αυτοκίνητα του σταθμού πρώτων βοηθειών που έδρα τους είχαν το κτίριο της οδού 3<sup>ης</sup> Σεπτεμβρίου. Αργότερα όταν άρχισαν να φτάνουν τραυματίες στα Αθηναϊκά νοσοκομεία ανέλαβε το τμήμα ψυχαγωγίας του στρατιώτου....



Η Ευδόκεια το τμήμα ψυχαγωγίας του σταθμού κ. Φακιά, θυγάτηρ του κ. Προδρού της Κυβερνήσεως, διακρίνεται προς τους τραυματίες κατά την χριστιανική των Βασιλικών παραστάσει.